

אדר א' התשע"ד

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל
מהמשכן לבית המקדש השלישי
לפרשת תצוה

1. הפטרת פרשת תצוה (יחזקאל מ"ג)

אָתָּה בֶן אָדָם הִגַּד אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת הַבַּיִת וַיִּבְלְמוּ מַעֲוֹנוֹתֵיהֶם וּמִקְדוֹ אֶת תְּכֵנִית. וְאִם נִכְלְמוּ מִכָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ צוֹרֵת הַבַּיִת וְתַכּוֹנָתוֹ וּמוֹצְאָיו וּמוֹבְאָיו וְכָל צוֹרְתוֹ וְאֶת כָּל חֻקְתָּיו וְכָל צוֹרְתָיו וְכָל תּוֹרָתוֹ הַזֶּה אֹתָם וְכָתַב לְעֵינֵיהֶם וַיִּשְׁמְרוּ אֶת כָּל צוֹרְתוֹ וְאֶת כָּל חֻקְתָּיו וְעָשׂוּ אוֹתָם. זֹאת תּוֹרַת הַבַּיִת עַל רֹאשׁ הַהָר כָּל גְּבֻלוֹ סְבִיב סְבִיב קִדְשׁ קִדְשִׁים הִנֵּה זֹאת תּוֹרַת הַבַּיִת

וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים אֶלְהָה חֻקֹּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַזֶּה עָשׂוּתוֹ לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם. וְנִתְּתָה אֵל הַפְּהִינִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם מִזְרְעֵי צְדוֹק הַקְּרִבִּים אֵלַי נְאֻם ה' אֱלֹהִים לְשִׁרְתֵּי פֶר בֶּן בָּקָר לְחֹטָאת. וְלִקְחֵת מִדְּמוֹ וְנִתְּתָה עַל אֲרָבַע קַרְנֹתָיו וְאֵל אֲרָבַע פְּנוֹת הַעֲזָרָה וְאֵל הַגְּבִיל סְבִיב וְחֹטָאת אוֹתוֹ וְכִפְרָתָהּ. וְלִקְחֵת אֶת הַפֶּה הַחֹטָאת וַיִּשְׂכְּרוּ בְּמִפְקַד הַבַּיִת מַחוּץ לְמִקְדָּשׁ. וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תִקְרִיב שְׁעִיר עִזִּים תָּמִים לְחֹטָאת וְחֹטָאֵי אֶת הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חֹטָאֵי בָּפָר. בְּכֹלֵתָד מַחֲטָא תִקְרִיב פֶּר בֶּן בָּקָר תָּמִים וְאֵיל מִן הַצֹּאן תָּמִים. וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ הַפְּהִינִים עָלֵיהֶם מִלַּח וְהָעֶלּוּ אוֹתָם עֲלֵה לָהּ. שְׂבַעַת זָמִים תַּעֲשֶׂה שְׁעִיר חֹטָאת לַיּוֹם וּפֶר בֶּן בָּקָר וְאֵיל מִן הַצֹּאן תָּמִימִים יַעֲשׂוּ. שְׂבַעַת זָמִים יִכְפְּרוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְטָהְרוּ אוֹתוֹ וּמִלְאֵו דָּיּוֹ. וַיִּכְלֹו אֶת הַזָּמִים וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יַעֲשׂוּ הַפְּהִינִים עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת עוֹלוֹתֵיכֶם וְאֶת שְׁלֵמֵיכֶם וְרִצְאָתִי אֲתָכֶם נְאֻם ה' אֱלֹהִים.

2. שמות כ"ט לז:

"שבעת ימים תכפר על המזבח וקדשת אתו"

3. יחזקאל מ"ג כו:

"שבעת ימים יכפרו את המזבח וטהרו אתו."

4. הרב שביב:

"ובמקום שאתה עומד על השווה, בו במקום אתה עומד על השונה. בפרשה - וקדשת אותו, בהפטרה - וטהרו אותו. מה בין קדושת לטהרה? קדושה היא היפוכה של חולין. חולין הוא מצב ניטרלי, שאין עמו לא חיוב ולא שלילה. קדושה היא התעלות מעל החולין למצב חיובי. טהרה לעומת זאת היא היפוך הטומאה. הטומאה הרי היא מצב שלילי והטהרה היא הימלטות מאותו מצב, וחזרה למצב הניטרלי, מצב של חולין."

5. הרמב"ם בפירוש המשניות (פרה פ"ג מ"ב):

"הנה אין הבדל בין איש שלא נטמא מעולם במת ובין איש אשר נטמא כל ימיו ואח"כ טבל והוזה עליו שלישי ושביעי, אלא שזה אשר הוזה עליו הוא יותר גדול המדרגה בטהרה, לפי שהפסוק כבר שפט עליו שהוא טהור."

6. הרב שביב:

והרי זה על דרך אומרים: "במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים (ברכות לד:). והרי בזה יתרים בניין ומזבח של עתיד מאלו של עבר, "ורצייתו אתכם נאם ה'"

7. יחזקאל מ"ג י'-יא':

"אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעוונותיהם ומדדו את תכנית. ואם נכלמו מכל אשר עשו צורת הבית ותכונתו... וכל תורותיו הודע אותם וכתב לעיניהם."

8. הרד"ק במקום:

"ואם לאו - לאו?"

9. המצודות דוד:

"למען תהיה להם כלימה על העוונות שעשו כי בעת תספר להם בנין העתיד, יזכרו בבנין הראשון שנחרב בעוונם ויכלמו בזה."

10. המלבי"ם:

"צוה לו שיגד להם שראה את הבית משוכלל ועומד נכון לפני ה', רק שעוונותיהם מעכבים, לכן ויכלמו מעוונותיהם וימהרו לשוב בתשובה, ואז יראו בית העתיד בכבודו..."

11. רש"י:

"ויכלמו מעוונותיהם - בהראותי למו חסדי שאיני מואסם בעונם."

12. יחזקאל ל"ו כג'-לב':

"ולקחתי אתכם מן הגויים... ונתתי לכם לב חדש... וישבתם בארץ... והושעתו אתכם מכל טומאותיכם" "וזכרתם את דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא טובים ונקוטתם בפניכם על עוונותיכם ועל תועבותיכם... בושו והכלמו מדרכיכם בית ישראל."

13. הגמרא בסוכה נ"ב:

דאיתא: מאן נינהו ארבעה חרשים, אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ואלוהו וכהן צדק

הרצון אבל תוצאת המעשה תלויה בקב"ה לכן נחשב שהקב"ה עשה זאת כפי שנאמר "מקדש אדני כוננו ידיך"

המשך הגמרא בכתובות:

"מיתבי תהלים י"ט) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע, הכי קאמר: מעשה ידיהם של צדיקים מי מגיד? הרקיע, ומאי ניהו? מטר".

24. רש"י במקום:

"הכי קאמר - האי ומעשה ידיו, במעשה הצדיקים כתיב, שקרוין מעשה שלהם מעשה ידיו של הקב"ה, וה"ק ומעשה ידיו, שהוא מעשה הצדיקים, מגיד הרקיע, שהרקיע מעיד עליהם לבריות שהם צדיקים, שמתפללין על הגשמים ומטר יורד"

25. גמרא בשבת צ"ח:

והבריה התיכון בתוך הקרשים, תנא בנס היה עומד.

26. הרב לבנון:

"יחד עם זאת אמרו חז"ל שיעקב אבינו ראה ברוח קדשו שעתידים ישראל לעשות משכן לשכינה ולפני שירד למצרים הלך לבאר שבע לקצוץ ארזים מאשל אברהם לצורך המשכן, ולכאורה למה לא סמך על העננים שיורידו ארזים כמו שהורידו את אבני השהם? אלא מכאן שצריכה להיות השתדלות בידי אדם, וכמה גדולה היתה ההשתדלות שהשתדל יעקב אבינו וכמה ציפיה היתה לו לכך שחשב על המשכן כבר בירידתו למצרים

ובזכות זה זכו שמאותו ארז עשו את הבריה התיכון המבריה מקצה לקצה. זכות אבות זו עמדה להם והיא היתה יסוד החבור של המשכן.

27. חגי א' ד:

"הצת לךם אתם לשבת בבתים ספונים והבית הזה חרב".

28. הרב ברונר:

נוכל לגשת להקמת המקדש רק כשהקדושה תהיה מוטבעת בנו וניכרת גם במישור המוסרי והחברתי. אם מי שטמא בגופו אינו יכול להיכנס אל הקודש, קל וחומר שהירוד במוסריותו רצוי שלא יתקרב לשם. די לנו בצעקות הנביאים ערב חורבן בית ראשון ובדברי חז"ל על המצב המוסרי בערב חורבן בית שני בכדי להבין זאת.

ברור שבניית המקדש צריכה להיעשות על ידי העם בכללותו, המקדש אינו שבטי אלא לאומי. ירושלים היא "עיר שחברה לה יחדיו" וקיימת דעה בחז"ל שלא נתחלקה לשבטים כי במרכזה נמצא המקדש, המאחד את כל חלקי האומה. פעולות של קבוצות בודדות להקמת המקדש בפועל, שלא יזכו לגיבוי של העם לא יצליחו; וגם אם יצליחו לא זה המקדש לא אנו מייחלים. יהיה זה בבחינת "אש זרה" והמשך לחטא נדב ואביהוא.

14. מפרש רש"י במקום:

חרשים אומנים, משיחים שניהם חרשים לבנין בית המקדש

15. הרמב"ם בהלכות בית הבחירה פרק א:

"מצות עשה לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'". משמע שמצווה זו נוהגת לדורות, וגם לעתיד לבוא אנו מצווים להקים מקדש".

16. מדרש תנחומא (פקודי י"א):

"כי שמחתני ה' בפעלך זה אהל מועד, במעשי ידך ארנן זה בנין ביהמ"ק שיבנה במהרה בימינו"

17. רש"י בסוכה דף מא .:

"... דקיימא לן בשבועות (ט"ו): דאין בנין בית המקדש דוחה יום טוב; - הני מילי - בנין הבנוי בידי אדם, אבל מקדש העתיד שאנו מצפין, בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים, שנאמר (שמות טו) מקדש ה' כוננו ידיך."

18. ספר גבול בנימין ח"א דרוש כ"ד:

"...מה שכתוב "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך זה מקדש ראשון, מוכן לשבתך פעלת ה' זה מקדש שני, מקדש ה' כוננו ידיך זה השלישי..."

19. מדרש בראשית רבה פרשה ס"ד:

בימי רבי יהושע בן חנניה גזרה מלכות הרשעה שיבנה בית המקדש, הושיבו פפוס ולוליאנוס טרפיזין מעכו עד אנטוכיא והיו מספקין לעולי גולה כסף וזהב וכל צרכם, וכו', ולבסוף לא עלתה בידם"

20. סנהדרין דף צח.:

"אמר רבי אלכסנדר: רבי יהושע בן לוי רמי, כתיב (ישעיהו ס) בעתה, וכתוב, אחישנה, זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה. אמר רבי אלכסנדר: רבי יהושע בן לוי רמי, כתיב (דניאל ז) וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה, וכתוב (זכריה ט) עני ורכב על חמור! - זכו - עם ענני שמיא, לא זכו - עני ורכב על חמור"

21. הרב לבנון:

"אולם האם זה באמת זכות לנו שנהיה פטורים ממצווה כל כך יקרה וועשו לי מקדש?"

22. גמרא בכתובות דף ה ע"א:

"דרש בר קפרא: גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ, דאילו במעשה שמים וארץ - כתיב (ישעיהו מ"ח) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ואילו במעשה ידיהם של צדיקים - כתיב (שמות ט"ו) מוכן לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך. השיב בבלי אחד ור' חייא שמו (תהלים צ"ה) ויבשת ידיו יצרו! ידו כתיב. והכתיב: יצרו!"

23. הרב לבנון:

"וזה כל תכלית בריאת האדם לעשות לשכינה דירה בתחתונים, ואם כן אין ערך לכך שהקב"ה יעשה זאת בשבילנו, ולכן ברור שבית המקדש הוא מעשיהם של צדיקים, אלא הם אינם יכולים לעשות זאת בלא סייעתא דשמיא, ולכן הם עושים מה שיכולים, והקב"ה משלים את מלאכתם ומשרה שכינתו בתוכם, והואיל ואנו מבינים שמאתנו נדרש